

۲۳۱
فلا خون

کمیته‌های مقاومت:
انتخابی از پایین در سوادکوه

ترجمه: هسته‌ی درنگ-برلین

کمیته‌های مشاوره انتخابی از پایین نورسودان

ترجمه: دستنوی درنگ-برلین

منکپون

کمیته‌های مقاومت که به کمیته‌های محلات نیز معروف‌اند، نقش‌آفرینان اصلی در بسیج‌های اخیر علیه کودتا در سودان هستند. آنها ساختار اصلی خودسازمانده در انقلاب سودان به شمار می‌روند. این [کمیته‌ها] چه چشم‌اندازی در ارتباط با دموکراسی مستقیم برای کشور ارائه می‌دهند؟

کمیته‌های مقاومت - که به عنوان کمیته‌های محلات نیز شناخته می‌شوند - به عنوان نقش‌آفرین اصلی در مبارزه‌ی سودانی‌ها علیه رژیم اسلامی پیشین پدیدار شدند. این کمیته‌ها در موفقیت انقلاب دسامبر ۲۰۱۸ که رژیم دیکتاتوری عمر البشیر را ساقط کرد، نقش اساسی داشتند. بسیاری از بازیگران سیاسی پیش‌بینی می‌کنند که کمیته‌های مقاومت در فرآیند گذار دموکراتیک، که کشور درگیر آن است، نقشی محوری ایفا خواهند کرد. و همچنین به لطف تجربه‌ی خود-مدیریتی و حضور محلی خود، چشم‌اندازهای واقعی‌ای برای دموکراسی مردمی و مستقیم ارائه می‌دهند.

کمیته‌های محلات: همگرایی میان همبستگی محلی و مقاومت سیاسی

کمیته‌های مقاومت در اصل گروه‌های ساده‌ای از شهروندان در محلات مختلف شهرهای سودان بودند، که به منظور تامین خدمات اولیه‌ای، مانند برق و آب، که در محلات وجود نداشتند، و بهبود شرایط و خدمات در مدارس و بیمارستان‌ها (با خرید تجهیزات مورد نیاز مدارس یا تجهیزات پزشکی و نوسازی ساختمان‌ها)، تشکیل شدند.

به عنوان مثال، در سپتامبر ۲۰۱۹ در روستای زوهال (ایالت جزیره)، کمیته‌های مقاومت کمپینی را برای بازسازی چاه روستا به راه انداختند؛ در ماه ژانویه سال ۲۰۲۰ در محله‌ی کلاکلای خارطوم پاکسازی جمعی زباله‌های انباشته‌شده در فضاهای عمومی مانند خیابان‌ها، که ناشی از بی‌تفاوتی مسئولان ذیربط بود، را سازماندهی کردند. در آوریل ۲۰۲۱ در شهر الأبيض، برای حمایت از تولید صمغ عربی که ثروت اقتصادی شهر است، شروع به درخت‌کاری کردند. این جنبش‌های خود-مدیریتی، ساکنان محلی از گروه‌های سنی و اجتماعی مختلف را گرد هم می‌آورد، اگرچه مردان و زنان جوان [در کمیته‌ها] فعال‌تر هستند.

در سپتامبر ۲۰۱۳ پس از جدایی سودان جنوبی و از دست رفتن منابع نفتی آن، بحران اقتصادی بزرگی سودان شمالی را درنوردید و منجر به برانگیخته شدن شورش مردمی شد. کمیته‌های مقاومت در خط مقدم این شورش قرار داشتند و خواهان سقوط رژیم حاکم بودند. از آن زمان به بعد، «کمیته‌های مقاومت» بدل به نقش‌آفرینان مهمی در عرصه‌ی سیاسی سودان شدند، [نقش‌آفرینانی] هم‌تراز با سازمان‌های سیاسی و اتحادیه‌های کارگری. ظهور آنها رژیم سابق به رهبری عمر البشیر را بر آن داشت تا سرکوب‌ها را عمدتاً بر این کمیته‌های مقاومت متمرکز کند. رژیم به دنبال آن بود که با از بین بردن آنها، از پیشروی نفوذ کمیته‌ها، که گاهی به عنوان سازمان‌های سیاسی و گاه در قالب انجمن‌های خدمات اجتماعی و بشردوستانه فعال بودند، در محلات جلوگیری کند. اما فعالیت میدانی مهمی که کمیته‌های مقاومت انجام می‌دادند باعث شد آنها اعتماد ساکنان محله‌ها را کسب کنند. آرمان شهروندان و فعالان کمیته‌های مقاومت این بود که با شروع از سطح محلات، کشور را از پایین به بالا از نو بسازند. اعتماد و حمایتی که از ساکنان محلات دریافت کرده بودند، به تدریج این شور و شوق را به آنها داد تا این رویا را به تمام ملت تعمیم دهند. آنها هشتگ «#حنبنیهو» به معنای «بازسازی خواهیم کرد» را به راه انداختند، که دلالت به بازسازی کشور دارد.

فعالیت سیاسی و اجتماعی مداوم از زمان انقلاب ۲۰۱۹

پس از سقوط رژیم در آوریل ۲۰۱۹، کمیته‌های مقاومت، در تلاش برای محافظت از دستاوردهای انقلاب به صورت پیوسته به فعالیت خود ادامه دادند. و همچنین سعی کردند که هرآنچه رژیم قبلی با ایجاد گسست در بافت اجتماعی و زندگی فرهنگی محلات (به ویژه از طریق تعطیلی سینماها و مراکز فرهنگی و فروش املاک آنها) ویران کرده بود را بازسازی کنند. کمیته‌های محله، همچنین برای حمایت از منافع انقلاب، با هدف ساختن کشوری برای همه، برنامه‌های سیاسی زیادی مانند برگزاری مراسم بزرگداشت شهدا در هر محله و بزرگداشت روز جهانی حقوق زنان و معلولان برگزار کردند. به عنوان مثال، به مناسبت روز جهانی حقوق زن در ۸ مارس ۲۰۲۰، کمیته‌های مقاومت در محله‌ی آرکویت خارطوم درمانگاهی برای عموم راه‌اندازی کردند که در این درمانگاه علاوه

بر ارائه‌ی خدمات رایگانِ درمانی و آزمایشات پزشکی برای زنان، نوار بهداشتی و لوازم دیگر توزیع شده و همچنین کارگاه‌های آموزشی‌ای با موضوع سرطان پستان برگزار می‌شد.

کمیته‌های مقاومت همچنین کنفرانس‌هایی درباره‌ی آینده‌ی دموکراسی در سودان و کارگاه‌های خودآموزی سیاسی ترتیب دادند. این کمیته‌ها با بهره‌گیری از فضای آزادی که دستاورد انقلاب بود، در ایجاد اتحادیه‌های زنان و دانشجویان مشارکت داشته‌اند.

طی دو سال گذشته، که کشور حین گذار با تورمی ویران‌کننده مواجه شد و ارزش پول (پوند سودانی) نوسانات شدید پیدا کرده بود، کمیته‌های محلات، مبارزه با فساد خرد را در محدوده‌ی خود با ایجاد تیم‌های «دیده‌بان بازار» آغاز کردند تا اطمینان حاصل کنند که تاجران با سوءاستفاده از کمبود برخی منابع و در نتیجه سود بردن از فلاکت شهروندان، قیمت‌های خود را افزایش نمی‌دهند. به عنوان مثال، در شبکه‌های اجتماعی می‌توان تصاویری از جوانانی در چند شهر را دید که در نانوائی‌ها مستقر شده‌اند تا مطمئن شوند نانوایان به امید فروش نان به قیمت بسیار بالاتر در روزهای کمبود، آرد ذخیره نمی‌کنند. در اکتبر ۲۰۱۹ در روستای الهلالیه (ایالت جزیره)، کمیته‌های مقاومت شکایتی علیه نانوائی که آرد تاریخ‌مصرف‌گذشته را به تمام محله می‌فروخت، تنظیم کردند.

در رژیم عمر البشیر، مقامات محلی در «کمیته‌های مردمی»‌ای که سیاست‌های اقتدارگرا و فاسد را دنبال می‌کردند، ادغام شده و به دنبال نابودی هر شکلی از دموکراسی محلی بودند. بعد از انقلاب، کمیته‌های مقاومت سعی کردند از تکرار این رویه‌ی انتقال صرف قدرت به یک قدرت اقتدارگرای دیگر، جلوگیری کنند: برخی [از این کمیته‌ها] تلاش کردند برای اعتراض به این سیستم قدیمی و ابداع اشکال جدید دموکراسی محلی، اسناد اداری‌ای که مقامات جدید برای شروع کار به آنها احتیاج داشتند را از بین ببرند. در برخی موارد، کمیته‌های مقاومت موفق به بازپس‌گیری دارایی‌های عمومی‌ای که رژیم گذشته تصاحب کرده بود شدند؛ مانند اماکن عمومی‌ای که به رؤسا و سرمایه‌گذاران نزدیک به دولت فروخته شده بود.

در حالی که رژیم سیاست تفرقه با مبانی نژادگرایانه را دنبال می‌کرد، فعالان کمیته‌های مقاومت هرروزه با ایجاد پیوند بین ساکنان محله سعی در بازسازی فضای اجتماعی‌ای صلح‌آمیز دارند.

در هفته‌های اخیر، در جریان بسیج‌های توده‌ای که در پی کودتای ۲۵ اکتبر ۲۰۲۱ به راه افتاد، کمیته‌های مقاومت به عنوان عاملان اصلی سازماندهی و هماهنگی جریان‌های مختلف ظاهر شدند. آنها جایگزین انجمن متخصصان سودان^۱ شدند، که همین نقش را در جریان بسیج سال ۲۰۱۸ ایفا کرده بود. پس از انقلاب، این انجمن متخصصان بود که نقش نمایندگی جامعه‌ی مدنی را در دولت انتقالی ایفا کرد؛ دولتی که از طریق ائتلافی بین غیرنظامیان و نظامیان تشکیل شد. تجربه‌ی بسیار ناامیدکننده‌ی دولت انتقالی که به کودتای فعلی انجامید، تا حد زیادی

۱- انجمنی متشکل از ۱۷ اتحادیه‌ی کارگران یقه‌سفید که پزشکان، وکلا و روزنامه‌نگاران نیروی اصلی آن را تشکیل می‌دادند.

موجب بی‌اعتباری انجمن متخصصان نزد افکار عمومی سودان شد. در حالی که، امروز، اگر کمیته‌های مقاومت توانسته‌اند جای انجمن متخصصان را بگیرند به این دلیل است که توانسته‌اند اعتماد انقلابیون را جلب کنند؛ اعتمادی که انجمن متخصصان و احزاب سیاسی در سال‌های اخیر آن را از دست داده‌اند.

از این‌رو، به محض اعلام کودتا، کمیته‌های مقاومت فراخوانی برای تظاهرات در مخالفت با آن صادر کردند. آنها در محلات بسیج شدند و از طریق پخش اعلامیه در محله‌هایشان، کشیدن گرافیتی، شعارنویسی روی دیوارها و اعلام فراخوان‌ها، اهالی را از اهمیت شرکت در تظاهرات مطلع ساختند. کمیته‌ها از بلندگوهای مساجد نیز برای پخش نطق‌های سیاسی استفاده می‌کردند. در آستانه‌ی تظاهرات، آنها در طول شب با آجر و نخاله‌های قابل بازیافت سنگ‌رهای می‌سازند تا مانع تردد نیروهای انتظامی شوند و از ساکنان محله در مقابل حملات نظامیان و شبه‌نظامیان محافظت کنند. این استراتژی خلاقانه تا حد زیادی کارایی خود را در حفاظت از تظاهرکنندگان ثابت کرده است.

آینده‌ی دموکراسی در سودان؟

در خاتمه، هرچند کمیته‌های مقاومت متشکل از شهروندانی هستند که همه‌ی آن‌ها تجربه‌ای در دنیای سیاسی ندارند، اما خود را بسیار حرفه‌ای سازماندهی می‌کنند و سعی دارند تا دموکراسی را در نحوه‌ی تصمیم‌گیری خود پیاده کنند. آنها خود را بدون توسل به رهبران سازماندهی می‌کنند، مگر در شرایطی که به هماهنگی نمایندگان در سطح محلات و سپس در سطوح بالاتر و در سطح شهر نیاز باشد. این دموکراسی داخلی است که آنها را متحد و قوی نگه داشته است و مانند احزاب سیاسی در سودان متفرق نشده‌اند. این همان چیزی است که برخی ناظران را امیدوار می‌کند که کمیته‌های مقاومت راهی برای شکستن انحصار نخبگان سنتی احزاب سیاسی در عرصه‌ی سیاست سودان باشند.

سودانی‌ها اکنون می‌بینند که کمیته‌های مقاومت می‌توانند جایگزینی برای احزاب سیاسی باشند که نتوانسته‌اند فضای مشترک اقدام جمعی به‌منظور یافتن راه‌حلی برای مشکلات سودان ایجاد کنند. اکنون، کمیته‌های مقاومت، به لطف ساختار خود-مدیریتی‌شان، مبتنی بر اقدامات محلی به رهبری ساکنان محله‌ها یا روستاها هستند که همه‌ورای سطح تجربه‌ی سیاسی در آن شرکت می‌کنند: بنابراین روش آن‌ها آغازگر یک دموکراسی واقعی مشارکتی در سودان است. سودانی که در آن همه حق تصمیم‌گیری دارند.

این مقاله برای اولین بار در ۴ نوامبر ۲۰۲۱ در «[سودفامدیا](#)» منتشر شده که حاوی مقالاتی درباره‌ی سودان است که توسط فعالان سودانی و فرانسوی نوشته شده‌اند.

منڙپوڻ
Manjanigh

